

Kristen Michal
Peaminister

09.12.2025

Arupärimine vaenukõne seaduse eelnõu menetluse seiskumisest

Austatud peaminister

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 12 sätestab, et *kõik on seaduse ees võrdsed ning kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu. Rahvusliku, rassilise, usulise või poliitilise vihkamise, vägivalla ja diskrimineerimise õhutamine on seadusega keelatud ja karistatav.*

Euroopa Liidu Nõukogu raamotsus 2008/913/JSK kohustab liikmesriike rakendama kriminaalõiguse vahendeid vaenu, diskrimineerimise ja vägivallale õhutamise ning neid toetavate ideoloogiate tõkestamiseks.

Euroopa Komisjon algatas 2020. aastal Eesti suhtes rikkumismenetluse, leides, et Eesti karistusseadustik ei vasta piisavalt raamotsuse nõuetele ning vaenukõne regulatsioon on ebapiisav. Sellega seoses on korduvalt kõlanud, et Eestit võib eelnõu vastu võtmata jätmise tõttu oodata Euroopa Liidu poolt rahaline sanktsioon.

2020. aastal tänane peaministrierakond, Reformierakond, vaenukõne kriminaliseeriva eelnõu. 2023. aastal kiitis valitsus, kuhu kuulusid tänased valitsuserakonnad heaks karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (232 SE), mis käsitles vaenu õhutamist ja vaenumotiiviga kuritegusid.

Eelnõu jõudis sama aasta septembris Riigikogu täiskogu istungile esimesele lugemisele, kuid on sellest ajast alates jäänud seisma ega ole seaduseks saanud. Ühtlasi ei ole teada, kas ja mil moel kavatses valitsus eelnõuga edasi tegeleda, kuigi 2024. aasta alguses koalitsioon püüdis lahendust leida.

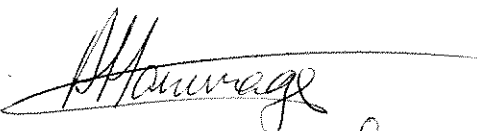
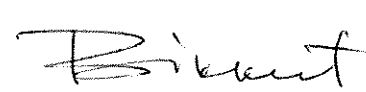
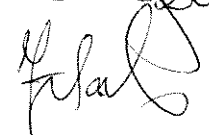
Lähtudes eeltoodust palume Teid vastata Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139 alusel järgmistele küsimustele:

1. Miks ei ole eelnõu edasi liikunud ega seaduseks saanud? Kas valitsuses on eelnõu sisu ja vajalikkuse osas üksmeel? Kui ei, siis milles seisnevad erimeelsused?

2. Kuidas kavatses valitsus tagada selle, et karistusseadustik vastaks Euroopa Liidu Nõukogu raamotsusele 2008/913/JSK ning milline võiks olla ajakava ja konkreetsed tegevused selle saavutamiseks?
3. Kas on plaanis esitada valitsuse poolt uus eelnõu või tuleb riigikogul jätkata juba riigikogus oleva eelnõu menetlemisega?
4. Justiits- ja digiminister on välja toonud, et raamotsuse peaks üle võtma võimalikult kitsalt ehk jätma välja tunnused, mis on kirjas nii Reformierakonna 2020. aastal esitatud eelnõus, valitsuse poolt 2023. aastal toetatud eelnõus kui ka Eesti põhiseaduses. Kas valitsusel on plaan riigikogu menetluses oleva eelnõu sõnastust muuta ning miks?
5. Kuidas on Euroopas hinnatud Eesti senist tegevust vaenukõne regulatsiooni küsimuses ning kas rikkumismenetlus Eesti suhtes on jätkuvalt avatud? Kui kaugel menetlus on ja kas Eestit ähvardab trahv? Kui suur see võib olla?
6. 2024. aasta kevadel olevat Eesti saatnud Euroopa Komisjonile arupärimise seoses vaenukõne ja selle võimaliku sõnastusega. Mis oli päringu sisuks ning mida komisjon Eestile vastas?

Peame oluliseks selget ja avalikku arutelu selle üle, kuidas Eesti täidab oma põhiseaduslikku kohustust tagada kõigi inimeste õiguste võrdne kaitse ning samal ajal oma Euroopa Liidu õiguskohaseid kohustusi.

Lugupidamisega

Andre Haruvägi	
Reini Rand	
Piret Siik	
Helmer Kütt	
Jaak Aab	
Tanel Kikk	